

Het Nationale Theater

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 2.824.500**

Gevraagd subsidiebedrag: € 2.824.500

Over de instelling

Stichting Het Nationale Theater, podiumkunsten, theater, Den Haag

Stichting Het Nationale Theater (hierna: HNT) is in 2017 voortgekomen uit een fusie van het Nationale Toneel, jeugdtheatergezelschap NTjong, de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui in Den Haag. De instelling wil het mooiste en meest relevante theater maken, programmeren en delen met zo veel mogelijk mensen. Ze maakt geëngageerde drama's, geactualiseerde klassiekers en feestelijke theaterspektakels voor jong en oud. Onder artistieke leiding van Eric de Vroedt wil het gezelschap bouwen aan een 'huis van gemeenschappen', waar verschillende groepen stadsbewoners zich thuis voelen en elkaar ontmoeten. HNT speelt een aantal voorstellingen exclusief in Den Haag en reist daarnaast naar festivals en theaters in heel Nederland en België.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.9 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Nationale Theater een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.824.500.

Het Nationale Theater heeft sinds de fusie in 2017 een succesvolle koerswijziging doorgevoerd en een gezonde bedrijfsvoering gecreëerd. De raad prijst het engagement van de voorstellingen, de samenwerking met partners in de stad en de actieve zoektocht naar diversiteit in aanbod en publiek. Op het gebied van educatie en publiekswerking loopt de instelling voorop. De raad is onder de indruk van de manieren waarop zij zich in alle regionen van de stad beweegt. Ook is hij positief over het voornemen om voorstellingen steviger in te bedden door nauwere samenwerking met lokale partners aan te gaan. Wel is het van belang dat de instelling met haar hoogwaardige aanbod voldoende zichtbaar blijft in het land.

HNT reflecteert voldoende op de toepassing van de Fair Practice Code en de Governance Code Cultuur, en goed op de toepassing van de Code Diversiteit en Inclusie. De instelling heeft uitvoerige maatregelen getroffen om diversiteit en inclusie tot een wezenlijk onderdeel van alle lagen van de organisatie te maken.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

HNT heeft de afgelopen jaren op een succesvolle manier vormgegeven aan de fusie, wat door pers en publiek niet onopgemerkt is gebleven. In 2017 ging de fusie van start en in 2018 nam Eric de Vroedt de artistieke leiding over van Theu Boermans. Door het stevige artistiek stempel dat hij op het gezelschap drukt, heeft de instelling een duidelijk eigen gezicht. Haar voorstellingen zijn geëngageerd, vertellen verhalen van nu, en betrekken actief verschillende publieksgroepen. In het bijzonder is de raad positief over 'Othello' van Daria Bukvić, een kleinezaalvoorstelling die wegens succes is doorontwikkeld voor de grote zaal, en de marathonproductie 'The Nation' van De Vroedt, waarvoor onderzoek in de eigen stad het uitgangspunt vormde. De instelling trekt goede makers aan (onder anderen Bukvić en Jeroen De Man) en brengt interessante artistieke samenwerkingsverbanden van de grond. Door de verwevenheid met HNTjong spelen acteurs in jeugd- en volwassenenvoorstellingen, wat een positieve bijdrage levert aan hun artistieke ontwikkeling.

HNT streeft ernaar theater een prominente plek in het hart van de samenleving te geven. In de komende periode wil de instelling de effectiviteit van haar werk vergroten door de activiteiten sterker te bundelen. Zij creëert een nauwere samenhang tussen, en zichtbaarheid van alle activiteiten en produceert per seizoen een nieuwe titel minder. De educatie-, interactie- en marketingprogramma's worden jaarlijks gecentreerd rondom de twee grootschalige totaalproducties en de inhoudelijke samenhang wordt versterkt door nadrukkelijk te werken langs drie thematische lijnen: waar komen wij vandaan, hoe leven wij samen, waar gaan wij naartoe? De raad prijst de keuzes die de instelling durft te maken en haar keuze voor kwaliteit boven kwantiteit.

HNT verbindt zich de komende jaren met interessante regisseurs, onder wie theatermakers Eline Arbo en Saman Amini. Toneelauteurs, onder wie Tom Lanoye, Esther Duysker en Nathan Vecht, schrijven nieuw werk en actuele stukken uit de Verenigde Staten en Engeland worden voor de instelling vertaald. De raad kijkt met belangstelling uit naar de resultaten.

Vernieuwing

HNT geeft blijk van een vernieuwende visie op publieksbenadering en verbindt zich op verrassende manieren actief met de thema's en inwoners uit de stad. Volgens de instelling is zij er 'in de eerste plaats voor het publiek'. De raad ziet deze missie geconcretiseerd in vrijwel alle onderdelen van de organisatie. Zo verkoopt zij theaterkaartjes aan huis, verbindt zij zich jaarlijks intensief aan een andere Haagse wijk onder de noemer 'Hotspot' en lezen wijkbewoners in steeds meer Haagse bibliotheken, buurthuizen en

wijktheaters gezamenlijk teksten van voorstellingen. Ook wil de instelling een permanent centrum voor theatereducatie op het Spuiplein bouwen en maakt zij de foyers en voorhuizen van haar theaters – de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en Zaal 3 – aantrekkelijker voor nieuw publiek.

HNT biedt langlopende trajecten aan enkele talentvolle (jonge) regisseurs. De komende periode zijn dat Eline Arbo en Saman Amini. Daarnaast krijgen jonge makers de kans om werk te creëren in Zaal 3 en volgen twee acteurs een tweejarig ontwikkelingstraject binnen het vaste ensemble. Ook werkt de instelling samen met andere BIS-gezelschappen om talentontwikkeling te stimuleren. De afgelopen jaren ondersteunde zij samen met Toneelgroep Oostpool de ontwikkeling van Jeroen De Man. Deze verbintenis wordt voortgezet voor de begeleiding van Charlie Chung, het duo Jan Hulst & Kasper Tarenskeen en Daria Bukvić. De begeleiding van Eline Arbo vindt plaats in samenwerking met het Noord Nederlands Toneel.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Na de fusie is HNT erin geslaagd een gezonde bedrijfsvoering te creëren. De instelling scoort middelmatig op liquiditeit en hoog op solvabiliteit en weerstandsvermogen. Hoewel zij voor 2018 een tekort had begroot, sloot ze het jaar positief af. De instelling schrijft dat zij eind 2019 de grenzen bereikte van wat de organisatie aankan, omdat de cao-lonen en pensioenlasten vanaf 2020 fors stegen. Ook worden de programmeerlasten de komende periode hoger omdat gastbepelers de Fair Practice Code zullen toepassen. Om deze kostenstijging en druk op de organisatie te ondervangen verlaagt de instelling de komende periode het aantal nieuwe producties, brengt ze risicovolle voorstellingen eerst in het vlakkevloercircuit uit, en spreidt ze haar voorstellingen selectiever in het land. Dit vindt de raad slimme keuzes.

Tijdelijke, vaste en freelancemedewerkers worden gehonoreerd conform de cao Toneel en Dans. De instelling investeert in opleiding, training en coaching van werknemers. Zij is lid van werkgeversorganisatie NAPK en neemt actief deel aan het reguliere overleg van BIS-producenten en ander sectoroverleg en sectorinitiatieven.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Educatie en interactie vormen een integraal onderdeel van de praktijk van HNT, dat hierin voorop loopt. Om te voorzien in de groeiende behoefte aan workshops, lessen en programma's opent de instelling in 2021 een permanent Centrum voor Educatie & Interactie bij Theater aan het Spui. Dit moet een bruisende plek worden voor schoolklassen, docenten en theaterminnende jongeren, en de vaste plek van jongerenredactie De Motor.

De publieksbenadering van HNT vindt de raad een goed voorbeeld; hij hoopt en verwacht dat andere instellingen deze lijn de komende jaren volgen. HNT plaatst de mens centraal en zet haar deuren wijd open, door vele connecties aan te gaan met bewoners en organisaties in de stad (zie 'Vernieuwing'). Hieruit spreekt een groot engagement. Wel ontbreken de namen van de lokale partners en een toelichting op het marketingbeleid.

Onder de noemer 'HNTonbeperkt' verzorgt de instelling voorstellingen met ondertiteling, met doventolken en in prikkelarme versies. Om dit traject voort te zetten vraagt de instelling een extra bijdrage van 100.000 euro aan de gemeente Den Haag. De raad hoopt dat zij deze activiteiten ook voortzet bij tegenvallende subsidieresultaten. Hij vindt dat een dergelijk traject goed past binnen de verantwoordelijkheden van een grote instelling als HNT.

Geografische spreiding

HNT speelt een aantal voorstellingen exclusief in Den Haag en reist daarnaast naar zomerevenementen, vlakkevloertheaters en schouwburgen in heel Nederland en België. Met twaalf kernschouwburgen vormt de instelling een hechte alliantie, bestaande uit een groots gemonteerde productie die langere tijd exclusief in deze twaalf steden te zien zal zijn. Samen met de theaters ontwikkelt de instelling een contextprogrammering en mediacampagne die op de stad is toegesneden. De raad stimuleert dit en is positief over het voornemen om voorstellingen steviger in de geselecteerde steden in te bedden, door nauwere samenwerking aan te gaan met lokale partners. Wel is van belang dat de instelling met haar hoogwaardige aanbod voldoende zichtbaar blijft in het land, nu zij haar voorstellingen selectiever in het land wil spreiden. Als enige BIS-theatergezelschap speelt zij immers grootgemonteerde klassieke en canonieke stukken in het land.

De raad is onder de indruk van de manieren waarop HNT zich in alle regionen van de stad beweegt. De instelling biedt een uitvoerige contextprogrammering in de eigen stad en werkt daarmee verbindend. Ook vindt de raad de toegankelijkheid van Zaal3, die ruim beschikbaar wordt gesteld aan (jonge) makers die een podium zoeken, een toevoeging voor het theaterlandschap. In haar reflectie op de BIS-aanvraag van HNT schrijft ook de stedelijke cultuurregio Haaglanden dat het plan is doorspekt met samenwerkingspartners uit de eigen regio. De raad had echter graag gezien dat de instelling de lokale partners en cultuurankers bij naam had genoemd.

Vermeldenswaard is dat HNT door middel van een 'trial' in de vlakkevloerzaal bepaalt welke voorstellingen buiten Den Haag worden vertoond. De raad heeft waardering voor de samenwerking met de Theateralliantie en het eigen alliantiemodel voor seriebespelingen.

Toepassing Fair Practice Code

HNT reflecteert summier op de toepassing van de Fair Practice Code. De raad prijst het beleid van de instelling op overuren, maar vindt de zeer hoge werkdruk een risicofactor. Overwerk is alleen toegestaan na toestemming van de leidinggevende, die tevens bepaalt of het daadwerkelijk overwerk betreft. Deze overuren worden niet uitbetaald, maar tijd-voor-tijdcompensatie is mogelijk. In de praktijk blijkt echter dat veel medewerkers overuren maken, die men niet registreert of compenseert. De raad is positief over het voornemen van de instelling om hierin als werkgever meer verantwoordelijkheid te tonen, door de komende periode de werkdruk voor vaste medewerkers te verlagen door het activiteitsniveau terug te brengen en zo min mogelijk te bezuinigen op personeel. Behalve deze maatregel formuleert de instelling geen concrete acties om de code de komende periode beter te implementeren.

Toepassing Governance Code Cultuur

HNT reflecteert voldoende op de toepassing van de Governance Code Cultuur. De toelichting is transparant en uitgebreid; dat wekt vertrouwen. Verbeterpunten voor de toekomst ontbreken echter in het plan. De organisatie is sinds de fusie goed ingericht met een ondernemingsraad, directie en raad van toezicht. Het bestuur heeft regulier overleg met de raad van toezicht en legt belangrijke beslissingen en strategische documenten ter goedkeuring aan hem voor. De raad-van-toezichtleden hebben behalve een toezichthoudende functie ook een rol als ambassadeur voor de instelling.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

HNT reflecteert goed op de toepassing van de Code Diversiteit en Inclusie – de raad vindt de instelling op dit vlak een voorbeeld. Zij heeft grote stappen gezet om diversiteit en inclusie tot een wezenlijk onderdeel van alle lagen van de organisatie te maken en toont aan dat toepassing van de code haalbaar is. De instelling voert culturele diversiteit en inclusie door in casts en publiek en bedient daarnaast een ruimere groep mensen voor wie theaterbezoek niet vanzelfsprekend is. In haar marketing vertoont ze een goede omgang met diversiteit. Ook is zij initiatiefnemer van Theater Inclusief, dat de BIS-gezelschappen moet helpen inclusiever te werken. Diversiteit in de eigen organisatie was de afgelopen jaren een aandachtspunt. In de plannen vermeldt de instelling uitvoerig en naar tevredenheid van de raad welke maatregelen zij de komende jaren wil treffen om hier verbetering in aan te brengen.